

En les instruccions que donà en nom del Comitè diplomàtic, Llatzer Carnot escrigué: «Les nacions són entre elles, en l'ordre polític, allò que són els individus en l'ordre social.» Elles tenen, igual que ells, llurs drets respectius: «Cap annexió sense que els pobles l'hagin demanada per un vot lliure i formal... Qualsevol poble és igual en dret al més gran.»

L'any 1795, en son *Projecte de pau perpetua*, Kant escrigué: «Un Estat no és una propietat. És una comunitat d'homes dins la qual ningú té el dret de manar ni d'ordenar fora ella mateixa.» Es en virtut d'aqueixa doctrina que en 1793 la República de Mulhouse es dona a la República francesa.

El Socialisme internacional ha fet seu el pensament de la Revolució francesa. Les deliberacions del Congrés de Zurich (agost de 1893), de Londres (agost de 1896), de Bâle (novembre de 1912), han proclamat amb precisió creixent, el dret dels pobles sobre ells mateixos. La Conferència dels socialistes dels països aliats, a Londres, el febrer de 1915, s'ha limitat a rependre aqueixa tradició, a la qual suscriví, poc després, la Conferència socialista austro-alemanya de Viena, afirmant la «reconeixença del Dret dels pobles a disposar d'ells mateixos.»

Tot partit socialista que vulgui romandre fidel a les tesis de la Internacional i a les concepcions democràtiques, ha de reiterar avui sa adhesió a aquestes idees simples i lluminoses: no hi ha nació sense la voluntat dels elements que la componen; cap comunitat humana s'ha de subjectar a un estatut que ella no el vulgui, tota comunitat deu poder restar independent o bé agregar-se a les col·lectivitats que trii. No hi ha dret superior al dret de lliure opció.

L'Europa es veia amenaçada de con-

flagració perquè en alguns centres de irredentisme el caliu persistia sota la cendra. Per a apagar per sempre aquests focus de irredentisme, no hi ha sinó un mitjà: deslliurar els pobles *irredents* i permetre la reconstitució o la constitució de les unitats nacionals volgudes pels pobles. Aleshores Europa hauria trobat l'equilibri moral que cap equilibri de forces podria suplantar, i que és indispensable pel restabliment i la permanència de la pau.

Proclamació del dret dels pobles de disposar lliurement d'ells mateixos: el govern americà ha fet d'aquest principi la clau de volta de la Societat de les Nacions; el govern de la Rússia revolucionària n'ha fet un dels postulats fonamentals de la pau; el govern francès donà sa adhesió; el govern anglès n'ha reconegut, no tan sols per declaracions solemnes, sinó pràcticament, la valor vital, quan ha decidit de rosoldre la qüestió irlandesa per la lliure consultació de l'Irlanda.

LA SOCIETAT DE LES NACIONS

Però com aquest principi fóra una realitat, i una realitat duradora?

Què es guanyaria a proclamar el dret dels pobles a disposar d'ells mateixos, si aquest dret resta a la mercé de la força dels governs, si els tractats internacionals no són més que lletra morta, i si l'abús de la força per alguns Estats era la raó última? Cal, doncs, la creació d'una força internacional suprema formada de la unió de totes les forces nacionals:

Força talment superior, seguint les paraules del president Wilson en son missatge del 22 de gener, a la força de qualsevol de les nacions avui en guerra o de tota al·liança formada o projectada fins avui, que cap nació i cap combinació probable de na-